

ಶ್ರೀ ವಲ್ಲಭಾಚಾರ್ಯರು

ಆಂಗ್ಲಮೂಲ: ಸ್ವಾಮಿ ತಪಸ್ವಾನಂದ

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ: ಸ್ವಾಮಿ ವೀರೇಶಾನಂದ

ಭಾಗ ೧

ಬಾಲ್ಯ ಜೀವನ

ರಾಮಾನುಜ (೧೦೧೭-೧೧೩೭), ನಿಂಬಾರ್ಕ (೧೩ನೆಯ ಶತಮಾನ) ಮತ್ತು ಮಧ್ವ (೧೨೩೮-೧೩೧೭) - ಈ ಎಲ್ಲ ವೈಷ್ಣವ ಆಚಾರ್ಯರು ವಲ್ಲಭಾಚಾರ್ಯರಿಗಿಂತಲೂ ಹಿಂದೆಯೇ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದರು. ಚೈತನ್ಯ (೧೪೮೫-೧೫೩೩) ಇವರ ಸಮಕಾಲೀನರು. ವಲ್ಲಭರು (೧೪೭೩-೧೫೩೧) ತೆಲುಗು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭಟ್ಟ ಮತ್ತು ಯೆಲ್ಲಮ್ಮಗಾರು - ಈ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭಟ್ಟರು ಪಂಡಿತರೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೂ ಆದ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಕೃಷ್ಣಾನದಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ತಟದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಕರವಾಡ್ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಈ ಕುಟುಂಬದವರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಯೆಲ್ಲಮ್ಮಗಾರುವಿನ ತಾಯಿ ಬಹಳ ಪ್ರಭಾವಯುತ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಳು. ಆಕೆಯ ತಂದೆಯಾದ ಶರ್ಮರು ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥಾನ ಪುರೋಹಿತರಾಗಿದ್ದರು. ತಂದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭಟ್ಟರು ವಾರಾಣಸಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿದರು. ವಾರಾಣಸಿ ಅಥವಾ ಕಾಶೀಧಾಮವು ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರವೂ ಹೌದು, ಹಾಗೆಯೇ ಪಂಡಿತೋತ್ತಮರಿಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದ ಗಣ್ಯ ಸ್ಥಾನವೂ ಹೌದು. ಆದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭಟ್ಟರು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವ ಸಂದಿಗ್ಧ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ

ಕಾಶೀನಗರದ ಮೇಲೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ದಾಳಿ ಆಗುವ ದಟ್ಟ ವದಂತಿ ಹರಡಿತು. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭಟ್ಟರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಹೋಗುವ ಯೋಜನೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವಾಗ, ಅವರು ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ನಗರ ರಾಯಪುರಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಿರುವ ಚಂಪಾರಣ್ಯದ ಸನಿಹದ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಹಾದುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದೆ ವಲ್ಲಭ ಎಂದು ಹೆಸರಾದ ಮಗುವಿನ ಜನನವಾಯಿತು. ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಚಲನೆಯೇ ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೂ, ಅದ್ಭುತವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಮಗು ಬದುಕಿಕೊಂಡಿತು. ಚಂಪಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ನೆಲೆಸಿದ ನಂತರ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭಟ್ಟರು ಕಾಶೀನಗರಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಏಕೆಂದರೆ, ಎಲ್ಲರೂ ಭಯಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ದಾಳಿ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಯುವ ವಲ್ಲಭನು ಕಾಶೀನಗರದಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದನು. ತನ್ನ ಅಸಾಧಾರಣ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದನು. ಎಳೆಯ ಏಳನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ವಿಷ್ಣುಚಿತ್ತರೆಂಬ ಗುರುಗಳ ಹತ್ತಿರ ವಲ್ಲಭನು ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನೂ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಪಾರಂಗತನಾದನು. ವೇದಾಂಗಗಳನ್ನೂ, ಷಡ್‌ದರ್ಶನಗಳನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವದ್ಗೀತೆ, ಭಾಗವತ, ಪಾಂಚರಾತ್ರ ಮುಂತಾದ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥ

ಗಳನ್ನೂ ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅವನಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿದ್ದಾಗ, ತಂದೆ ಮರಣಹೊಂದಿದರು. ತಂದೆಯ ಅವ ಸಾನದಿಂದ ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಕುಟುಂಬವೂ ಬಿರುಕು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಯುವಕನಾಗಿದ್ದ ವಲ್ಲಭನು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟು ಬಿಟ್ಟನು. ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಖಂಡ ಭಾರತ ವನ್ನು ಮೂರು ಬಾರಿ ಸುತ್ತಾಡಿದನು. ಈ ಸಂಚಾರದ ಅವಧಿ ಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದನು. ತೀವ್ರ ವಾದ ಸಾಧನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದನು. ಕೆಲವು ಸಂಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ತಾಯಿಯೂ ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಇದ್ದಳು. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಪಯಣಗಳಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದ ಇತರ ಸದಸ್ಯರು ಕೂಡ ಅವನ ಸಹಚರರಾಗಿದ್ದರು.

ಮೊದಲ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತವು ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಸ್ಲಿಮರ ದಾಳಿಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಈ ಕಠಿಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಮೂಲಸ್ಥಾನವಾದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವುದೇ ಸೂಕ್ತವೆಂದು ವಲ್ಲಭ ರಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಅವರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದ ಅನೇಕ ನಗರಗಳನ್ನು ಹಾದುಹೋಗಿ, ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ವಿಜಯನಗರವನ್ನು ತಲುಪಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ಸೋದರ ಮಾವ ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು. ವಲ್ಲಭರು ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ, ವಿಜಯನಗರದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಜನಾದ ಕೃಷ್ಣದೇವ ರಾಯನು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದ್ವೈತ ತತ್ವದ ಪ್ರತಿಪಾದಕರಾದ ಶ್ರೀಶಂಕರರ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಮತ್ತು ದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರವರ್ತಕರಾದ ಶ್ರೀಮದ್ಧರ ಅನು ಯಾಯಿಗಳ ನಡುವೆ ವಾಗ್ವಾದಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು. ವಲ್ಲಭನಿಗೆ ಆಗ ಕೇವಲ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು. ಅವನು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಈ ವಿವಾದಗಳ ಕಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿತನಾದನು. ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀಶಂಕರರ ವೇದಾಂತ ಶಾಖೆಯ ನೇತಾರನೊಡನೆ ವಾದ ಮಾಡಿ ವಲ್ಲಭರು ಜಯಗಳಿಸಿದರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಗಮನಕ್ಕೂ ಬಂದನು. ರಾಜನು ಶ್ರದ್ಧಾಳು ವೈಷ್ಣವನಾದರೂ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾರಿ ಯಾಗಿದ್ದನು. ವಲ್ಲಭರ ಈ ಜಯವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಲು ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯ ಎಂಬ ಗೌರವ ಪದವಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನು ವಲ್ಲಭರಿಗೆ ಕನಕಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿದನಂತೆ. ಕನಕಾಭಿಷೇಕವೆಂದರೆ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡುವುದು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಈ ಕನಕಾಭಿ ಷೇಕವು ಭವಿಷ್ಯದ ಯಾವುದೋ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಲ್ಲಭರು ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨-೩

ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನೆಲೆಸಿದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ವಿಷ್ಣು ಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಮಧ್ವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ವೈಷ್ಣವ ತತ್ವವನ್ನು ಅಧ್ಯ ಯನ ಮಾಡಿ ಅಗಾಧ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಮಧ್ವರು ಬೋಧಿಸಿದ ತತ್ವ ಶ್ವಾಸ್ರವು ವಲ್ಲಭರ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ದ್ದರೂ, ಆ ಸಿದ್ಧಾಂತದೊಡನೆ ಅವರು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಂಬಂ ಧವು ಬಹಳ ಆಪ್ತಾಯಮಾನವಾಗಿತ್ತು, ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಭಾಗವತ ಪುರಾಣದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ವಲ್ಲಭರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿ ದವರು ಮಧ್ವ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಾದ ಮಾಧ ವೇಂದ್ರ ಯತಿ ಎನ್ನುವವರು. ಈ ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ತಮ್ಮ ವೃದ್ಧಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವಲ್ಲಭರು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿ ದರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಮಾಧವೇಂದ್ರ ಯತಿಗಳು ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಗೋವರ್ಧನ ಮಂದಿರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ವಲ್ಲಭರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು. ಇಷ್ಟೂ ಅಲ್ಲದೆ, ವಲ್ಲಭರ ಕಡೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಧವೇಂದ್ರರು ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೂಡ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದರು.

ವಲ್ಲಭರು ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದ್ದು ಕೇವಲ ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮಾತ್ರ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮೇಧಾವಿತನವು ಪ್ರಬುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಬೌದ್ಧಿಕ ಉತ್ಥಾನದ ಅಗ್ರಗಾಮಿ ಯಾಗಿದ್ದ ಆ ನಗರದಲ್ಲಿದ್ದ ನೂರಾರು ಪಂಡಿತರು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಪಂಥಗಳ ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಸಂಪರ್ಕವು ವಲ್ಲಭರ ಅಪೂರ್ವ ಬೌದ್ಧಿಕ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ವಲ್ಲಭರ ನಿಜವಾದ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯು, ಅಂದರೆ ಅವರ ಎರಡನೆಯ ಯಾತ್ರೆಯು ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದು ಅವರ ಹದಿನೈದನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ವಲ್ಲಭರು ತಮ್ಮ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಸಹೋದರರನ್ನು ತಮ್ಮ ಸೋದರಮಾವನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಅನಂತರವಷ್ಟೇ ತಮ್ಮ ಇಬ್ಬರು ಮೂವರು ಶ್ರದ್ಧಾಳು ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಡನೆ ತಮ್ಮ ಈ ಎರಡನೆಯ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟರು. ಅದು ಹಲ ವಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ವಲ್ಲಭರ ಈ ಯಾತ್ರೆಯ ಹಲವಾರು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದುಬಂದಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರು ದರ್ಶಿಸಿದ ಸ್ಥಳಗಳು, ದಿನಾಂಕಗಳು ಮತ್ತು ಯಾತ್ರೆಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಭಿನ್ನ ವಿವ ರಣಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅವರು ಇಡೀ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದರು. ಹಲವಾರು ಪ್ರಮುಖ ದೇವಸ್ಥಾನ ನಗರಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟರು. ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ತನ್ನ ಪವಿತ್ರತೆ ಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ, ಉತ್ತರ ಭಾರತವು ಮುಸ್ಲಿಂ ಆಕ್ರಮಣಗಳು ಮತ್ತು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗಳ ಕಾರಣ ದಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತ ಗೊಂಡಿತ್ತು. ವಲ್ಲಭರು ದರ್ಶಿಸಿದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುವು

ಹೀಗೆ: ಪಂಪಾ, ಋಷ್ಯಮೂಕ, ಕುಮಾರಪಾದ, ಶ್ರೀಶೈಲ, ತಿರುಪತಿ, ಕಾಂಚೀಪುರಂ, ಕುಂಭಕೋಣಂ, ಮನ್ನಾರ್‌ಗುಡಿ, ಶ್ರೀ ರಂಗಮ್, ಮದುರೈ, ತೆಂಕಾಸಿ, ರಾಮೇಶ್ವರಂ, ಶ್ರೀವೈಕುಂಠಮ್, ಆಳ್ವಾರ್ ತಿರುನಗರಿ, ತಿರುವನಂತಪುರಂ, ಜನಾರ್ದನಮ್, ಉಡುಪಿ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಂ ಮತ್ತು ಗೋಕರ್ಣ.

ವಲ್ಲಭರು ಕೌಂಡಿನ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಈ ಸ್ಥಳವು ಪೂರ್ವಘಟ್ಟದ ಗಹನವಾದ ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗಂಧದ ಮರಗಳು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಋಷಿ ಕೌಂಡಿನ್ಯರು ವಿಷ್ಣು ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಭಗವದ್ವರ್ತನವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು ಎಂದು ಐತಿಹ್ಯ ಇದೆ. ವಿಷ್ಣುಸ್ವಾಮಿಗಳು ವಲ್ಲಭರಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ಬಾಳಿದ ಮಹಾನ್ ವೈಷ್ಣವ ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ವಲ್ಲಭರು ಕೌಂಡಿನ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ, ಋಷಿ ಕೌಂಡಿನ್ಯರೇ ಅವರಿಗೆ ದರ್ಶನವಿತ್ತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು: ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದವರು ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಋಷಿಗಳು. ಅವರು ಗೋವರ್ಧನ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಬಹಳಕಾಲ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದರು. ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಕೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಟ್ಟಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲ ದೊರಕಿತು. ಭಗವಂತನು ಅವರ ಮೇಲೆ ಸುಪ್ರೀತನಾದನು. ಇದರ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಲಲಿತಾದೇವಿ ಎಂಬ ತಾಪಸಿ ಮಹಿಳೆ ಅವರ ಮುಂದೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಆಕೆಯು ಭಕ್ತಿ ಸಾಧನೆಯ ದೀಕ್ಷೆ ಯನ್ನು ಶಾಂಡಿಲ್ಯರಿಗೆ ನೀಡಿದಳು. ಅಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತಿಯ ಉಪದೇಶ ವನ್ನೂ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಳು: “ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಾದವನು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ವೇದಗಳು ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಅವನನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತನಾದ ವನು ಅವನಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಮತ್ತು ಆಳವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಂಥ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಬೇರೆಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ತೋರಿಸಬಾರದು. ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಜಡತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭಗ ವಂತನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನೀನು ಸರ್ವದಾ ನಿನಗೆ ನೀನೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕು, ‘ನಾನು ಭಗವಂತನ ಸೇವಕನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅವನೊಬ್ಬನೇ ನನ್ನ ಒಡೆಯ. ವೇದಗಳಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಮನುಷ್ಯ ನಿರ್ಮಿತ ಸಾಧನಗಳಾಗಲಿ ನನ್ನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಿಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿನ ಸುಖ ವೆಲ್ಲವೂ ಕಡೆಯದಾಗಿ ದುಃಖದಲ್ಲಿಯೇ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇಂಥ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಒಳಿತಿಲ್ಲ, ಎಂದು ತಾನೇ ನಾನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಾಣಬಲ್ಲೆ? ಎಂದು ತಾನೇ ಭಗವಂತನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಹರಿಸುತ್ತಾನೆ? ಎಲ್ಲರ ಅಹಂಕಾರ ವನ್ನೂ ಮರ್ದಿಸುವ ಆ ಪರಮಪುರುಷನ ವದನಾರವಿಂದವನ್ನು ಎಂದು ತಾನೇ ನಾನು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ?’ ಹೀಗೆ ನೀನು ಭಾವಿಸುತ್ತ ಹೋದರೆ, ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಪರಮಾದ್ಭುತ ಲೀಲೆಯ ಅನುಭೂತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯೆ.” ಹೀಗೆ ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಲಲಿತಾದೇವಿಯು ಕಣ್ಮರೆಯಾದಳು.

ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಋಷಿ ಆಕೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಸಾಧನೆ ಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡನು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಅವನು ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡನು. ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಋಷಿಯು ಭಕ್ತಿಸಾಧನೆಯ ಅಧಿಕೃತ ಬೋಧಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಗ್ರಂಥವಾದ ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಭಕ್ತಿ ಸೂತ್ರವು ಭಕ್ತಿಸಾಧನೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕೃತ ಪುಸ್ತಕವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ವಲ್ಲಭರ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ಈ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯು ಬಹಳಕಾಲದ ವರೆಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ವಾಗಿ ಅವರು ರಾಮಾನುಜರ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಮತ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರ ದ್ವೈತ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಾಲ ವನ್ನು ಕಳೆದರು. ಇದರಿಂದ ವಲ್ಲಭರಿಗೆ ಆ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಸಂತ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ದರ್ಶಿಸುವ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನೇರ ವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಇದಲ್ಲದೆ ವಲ್ಲಭರು ಹಲವಾರು ಅದ್ವೈತ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ಶೈವ ಪಂಥದ ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಡನೆ ವಾದ, ವಿವಾದಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ನಡೆಸಿದರು. ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವಲ್ಲಭರು ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ವಾದರೂ, ಎಂದಿಗೂ ತಮ್ಮ ಚರ್ಚೆಗಳು ಹದ್ದುಮೀರಿ ಹೋಗಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ದಕ್ಷಿಣಭಾರತ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಸಂಪನ್ನ ಗೊಳಿಸಿದ ವಲ್ಲಭರು ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಸಹೋದರರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡರು. ವಿಜಯನಗರವೇ ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಹೊಸ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ತಾಯಿ ಯೊಡನೆ ಕೆಲಕಾಲ ಕಳೆದ ನಂತರ, ಅವರು ತಮ್ಮ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯ ಪರ್ವವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದರು. ಈ ಬಾರಿ ಅವರ ಪಯಣ ಪಶ್ಚಿಮ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಹಲವಾರು ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳತ್ತ ಸಾಗಿತು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕೃಷ್ಣಭಕ್ತಿಯ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಪಂಡರಾಪುರ, ನಾಸಿಕ್, ತ್ಯಂಬಕೇಶ್ವರ, ನರ್ಮದಾ ನದಿಯ ಹಲವಾರು ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಮಾಲ್ಹಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿದರು. ಒಂದೊಂದು ಕಡೆಯೂ ಹಲವು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ವಸತಿಯನ್ನು ಹೂಡಿದರು. ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಅವರು ಕೃಷ್ಣ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನವಾದ ಮಥುರಾ ನಗರವನ್ನು ತಲುಪಿದರು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ತೆರಳುವ ಮುಂಚೆ ಮತ್ತು ತದನಂತರ, ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ಕೃಷ್ಣನು ಈ ಮಥುರಾ ನಗರವನ್ನೇ ತನ್ನ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಈ ವ್ರಜಭೂಮಿಯು ವಲ್ಲಭರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಿಯವಾದ ಸ್ಥಾನವಾಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಾಣಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗಲೂ ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸಂಸರ್ಗವಾಗು ತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ಐತಿಹ್ಯದಂತೆ, ೧೪೯೨ರಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಆರಂಭಮಾಡುವಂತೆ ವಲ್ಲಭ ರಿಗೆ ಭಗವಂತನು ಪ್ರೇರೇಪಣೆ ಮಾಡಿದನಂತೆ. ಈ ಸಂಪ್ರ

ದಾಯವು 'ಪುಷ್ಪಿಮಾರ್ಗ' ಅಥವಾ ಭಗವತ್ಕೃಪೆಯ ಮಾರ್ಗ ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈ ಪುಣ್ಯ ವ್ರಜಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಾಲದವರೆಗೂ ವಾಸಮಾಡಿದ ನಂತರ, ವಲ್ಲಭರು ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೊರಟು, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ತದನಂತರ, ಹಿಮಾಲಯದ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾದ ಹರಿದ್ವಾರ, ಋಷಿಕೇಶ, ಗಂಗೋತ್ರಿ ಮತ್ತು ಕೇದಾರಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟರು. ಹಿಮಾಲಯದ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿ, ಪ್ರಯಾಗ, ಗಯಾ, ಕಾಶಿ ಮತ್ತು ಗಂಗಾಸಾಗರಗಳ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ಜಗನ್ನಾಥ ಪುರೀಧಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಕಡೆಯದಾಗಿ, ಅಗ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ತಾಯಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಲ್ಮಡಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಒಂಭತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅವರು ಕೈಕೊಂಡ ಮೊದಲ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯು ಹೀಗೆ ಸುಸಂಪನ್ನಗೊಂಡಿತು.

ಎರಡನೆಯ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ

ವಲ್ಲಭರು ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷ ಕಾಲ ನೆಲೆಸಿದ್ದರು. ನಂತರ, ತಮ್ಮ ದ್ವಿತೀಯ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟರು. ಅನಂತರ ಪಂಡರಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ವಿಠಲ ಅಥವಾ ವಿಠೋಬನಾಥ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ರುಕ್ಮಿಣಿ ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾಳೆ. ಪಂಡರಾ ಪುರದಲ್ಲಿನ ವಾಸ್ತವ್ಯವು ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪರಿ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಮದುವೆ ಯಾಗುವಂತೆ ಭಗವಂತನ ಆಣತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಇದುವರೆಗೂ, ವಲ್ಲಭರು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿಯೇ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೇ ಹೊರತು, ಸನ್ಯಾಸ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯಾಗಿ ಗೃಹಸ್ಥ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕೆಂಬ ಯೋಚನೆ ಅವರಿಗೆ ಇತ್ತೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಭಗವಂತನ ಈ ಆಜ್ಞೆಯು ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ತಿರುವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಂತೂ ಸತ್ಯ. ಅದಲ್ಲದೆ, ಅವರು ಆರಂಭಿಸಿದ ಭಕ್ತಿ ಆಂದೋಲನಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನ ಪ್ರೇರಣೆಯೂ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಗೃಹಸ್ಥ ಜೀವನವು ಭಕ್ತಿತತ್ವದಲ್ಲಿ ಒಲವುಳ್ಳ ಉಳಿದ ವೇದಾಂತ ಆಚಾರ್ಯರ ನಡುವೆ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ವಲ್ಲಭರಿಗೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಏಕೆಂದರೆ, ಉಳಿದಲ್ಲ ಆಚಾರ್ಯರು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದರು, ವಲ್ಲಭರು ಮಾತ್ರವೇ ಗೃಹಸ್ಥರು.

ವಲ್ಲಭರು ಗುಜರಾತ್ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಅನಂತರ ವ್ರಜ ಭೂಮಿಗೆ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟರು. ಇದಾದ ಮೇಲೆ ಬದರೀನಾಥ ಮುಂತಾದ ಹಿಮಾಲಯದ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಅವರು ವಾರಾಣಸಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಕಾದಿತ್ತು. ದೇವದತ್ತನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅವರ

ರೆಡೆಗೆ ಬಂದನು. ತಮ್ಮ ಮಗಳಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಮದುವೆ ಯಾಗುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ವಲ್ಲಭರ ತಾಯಿಯ ಅನುಮತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಗಂಜಿಂರಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ನಡೆಯಿತು. ಕೆಲ ಕಾಲದ ನಂತರ ಗೋಕುಲನಾಥ ಮತ್ತು ವಿಠಲನಾಥ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ವಿಠಲನಾಥನು ಅತ್ಯಂತ ಮೇಧಾವಿಯಾಗಿದ್ದನು. ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಶಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದನು.

ಗಂಜಿಂ-ಖಿರವರೆಗಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಲ್ಲಭರು ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದರು. ಪುಷ್ಪಿಮಾರ್ಗವೆಂಬ ನೂತನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಂಥವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವಂತೆ ಅವರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಭಗವತ್ತೇರಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಾನವನಿಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯು ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ಹೀಗಾಗಿ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಅಪಾರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡದೆಯೇ ಅವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಬೇರೆ ಯಾವ ದಾರಿಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಸಾಧಕನು ಭಗವಂತನ ಕೃಪಾವಲಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನಾಗಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ, ಆತನ ಕೃಪೆಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗಬೇಕು. ಈ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಭಗವಂತನು ವಲ್ಲಭರ ಮೂಲಕ ಮಾನವನಿಗೆ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದನು ಎಂದು ಶ್ರದ್ಧಾಳುಗಳು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮನ್ನು ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಮುಖವಾಣಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ವಲ್ಲಭರ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಭಗವಂತ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯನ ನಡುವೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುವ ಈ ಬಗೆಯ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಸಂಬಂಧ ಎಂಬ ನೂತನ ನಾಮಧೇಯವನ್ನು ವಲ್ಲಭರು ನೀಡಿದರು. ವಲ್ಲಭರು ಹತ್ತುಹಲವು ಮಹಾನ್ ಆಚಾರ್ಯರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೋ ನಿಜವೇ, ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೂ ಅವರು ಗುರುವೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ವಲ್ಲಭಾಚಾರ್ಯರ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಂದು ನೂತನ ಪಂಥವೇ ಆಗಿದೆ; ಅವರಿಂದಲೇ ಪ್ರವರ್ತನಗೊಂಡ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚುರವಾಗಿದ್ದ ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ವೇದಾಂತ ಸಿದ್ಧಾಂತವಿರುವುದೇನೋ ನಿಜವೇ. ಆದರೂ ಈ ಪಂಥಕ್ಕೆ ವಲ್ಲಭರೇ ಸ್ಥಾಪಕರು ಎನ್ನುವುದಂತೂ ನಿರ್ವಿವಾದ. ಇದರ ಮೊದಲ ಅನುಯಾಯಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದಿದವನೆಂದರೆ ದಾಮೋದರ ದಾಸ ಎನ್ನುವವನು. ಅವನು ವಲ್ಲಭರೊಡನೆ ಅವರ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸತತ ಸಂಗಾತಿಯಾಗಿದ್ದನು. 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಶರಣಂ ಮಮ' ಎನ್ನುವ ಮಂತ್ರದೊಡನೆ ಅವನ ದೀಕ್ಷೆಯು ನಡೆಯಿತು. ಇತರ ಅರ್ಥ, 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಶರಣುಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದು.

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)